

Mt 21,1–9; Za 9,9

Milí bratři, milé sestry, dnes je šestá neděle v postní době, poslední neděle před Velikonocemi. Evangelijní příběh určený pro dnešní neděli líčí Ježíšův královský vjezd do Jeruzaléma. Je to velmi známý příběh, ve kterém vidíme Ježíše jako pokorného, poníženého krále. A právě těmito postoji a vlastnostmi může být inspirací a povzbuzením i pro nás, kteří ho následujeme.

Evangelista Matouš ve svém vyprávění velmi zdůrazňuje, jak se při Ježíšově příjezdu do Jeruzaléma naplnilo Zacharjásovo proroctví. Nejen, že na ně výslovně odkazuje: „*To se stalo, aby se splnilo, co je řečeno ústy proroka...*“ a pak uvede citát z proroka Zacharjáše. Ale na rozdíl od ostatních evangelistů, Matouš uvede ještě jeden zajímavý detail. Ježíš jede nejen na oslici, ale zároveň i na oslátku: „*Přivedli oslici i oslátka, položili na ně pláště a on se na ně posadil.*“ Když si to představíme, tak je to trochu komická scéna: Někdo jede zároveň na oslici i na oslátku. Technicky vzato, ta jízda by musela být dosti náročná, možná až krkolomná, vlastně je to těžko představitelné. Ale Matouš tímto detailem podtrhuje doslovné naplnění Zacharjásova proroctví. Prorok Zacharjáš uvádí celkem čtyři znaky, čtyři atributy nebo charakteristiky přicházejícího krále, který je **1.** „spravedlivý“ (צדיק), **2.** „spasený“ nebo „zachráněný“ (נושע), **3.** „pokorný“ nebo „ponížený“ (ענוי) a **4.** „jedoucí na oslu, na oslátku, na osličím mláděti“. Zachariáš zde používá všechny tři hebrejské výrazy pro domestikovaného osla. V češtině to tak nevynikne, protože česká slova „osel“, „oslice“ i „oslátka“ jsou všechna od stejného slovního kořene a zní tedy velmi podobně. Ale třeba „kůň“, „kobyla“ a „hříbě“ jsou tři různá slova a takto je to v hebrejštině i s oslem. Takže Zacharjáš uvádí tři naprosto různá slova pro zvíře, na kterém jede tento král, a která v češtině znamenají „osel“, „mladý osel“ a „mládě oslice“. Ale to neznamena, že by ten král jel na třech zvířatech zároveň. To jen zdůrazňuje, že je to právě osel a ne třeba kůň nebo velbloud nebo slon nebo nějaké jiné zvíře, na kterém se dá jet. Proroku Zacharjásovi, stejně jako evangelistu Matoušovi, jde právě o to, že král jede na oslu a takto to zdůrazní.

Všechny uvedené znaky tohoto krále odpovídají starověké královské ideologii. Spravedlnost je považována za nejvýznamnější královskou povinnost ve Starém Orientu i ve Starém zákoně. Dále záchrana nebo prožitá spása není nutně známkou královi bezmoci. Je naopak projevem Boží přízně vůči tomuto spravedlivému králi. Bůh ho zachraňuje. Jak mimo-biblické, tak i biblické texty spatřují v Boží spasitelské moci rozhodující faktor pro královský boj. Boží zachraňující pomoc a královský boj se nevyklučují. Naopak zachráněný král je králem, který statečně bojuje a Bůh mu dává vítězství. Třetím znakem tohoto krále je pokora nebo poníženost. Ani pokora v žádném případě nepředstavuje vlastnost, kterou by tehdy člověk u krále neočekával. Pokora je u krále vhodný postoj, který vyjadřuje především jeho zbožnost. Je to král pokorný před Bohem, který jej zachraňuje.

Přesto se na tomto konkrétním výčtu královských znaků projevuje jistá nejednoznačnost. Za spravedlivého, potřebujícího spásu a pokorného by se mohl označit v podstatě každý upřímný modlitebník žalmů, který se ztotožňuje se zbožností krále Davida. Když čteme žalmy, tak vidíme, že král je v nich vykreslován jako vzor zbožných lidí. Jako ten, kdo je spravedlivý, Bohem zachráněný a pokorný. To jsou znaky zbožnosti a Boží přízně, ale ne výhradně znaky krále. Jsou to klasické postoje a projevy zbožného života, které tento ideální král sdílí se všemi, kdo patří do jeho království. V tom můžeme vidět inspiraci i pro nás dnes.

Zacharjáš v následujícím verši o tomto králi zároveň uvádí: „*Jeho vláda bude od moře k moři, od Řeky až do dálav země.*“ (Za 9,10). To je označení jeho univerzální, celosvětové vlády. Zacharjáš zde cituje slova ze 72 žalmu (Ž 72,8). A pokud tedy porovnáme to, co o tomto králi říká Zacharjáš (Za 9,9) s žalmem 72, který rovněž uvádí tradiční rysy královské ideologie, tak zjistíme, že královská postava vykreslená v Zacharjášovi znatelně ztrácí mocenský královský profil. Král není vykreslen, jako ten, kdo disponuje svou vlastní mocí, ale je s ním moc Hospodinova.

Zatímco žalm 72 představuje krále jako mocného zachránce ponížených (Ž 72,2.4.12 n), Zacharjáš představuje krále, který je sám zachráněný a ponížený nebo pokorný. Na tomto srovnání dobře vynikne, že identifikace krále s těmi, kdo sami potřebují záchranu a jsou poníženi, je velmi neobvyklá.

Vrcholem těchto královských atributů je nakonec ten poslední z nich, kterým je zdůraznění osla jako královského jízdního zvířete. Jak už jsem zmiňoval, Zacharjáš zdůrazňuje význam tohoto zvířete nahromaděním všech tří hebrejských termínů známých ze Starého zákona pro domestikovaného osla, jako by chtěl vyloučit jakékoli nedorozumění ohledně tohoto zvířete.

Proč je tak důležité, že Ježíš jako král přijíždí do Jeruzaléma na oslu? Nemohl tam normálně přijít pěšky? Ježíš skoro vždycky všude chodil pěšky. Ovšem tady přijíždí jako král, takže potřebuje jet, ale právě na oslu. Toto jezdecké zvíře je hmotným výrazem královny pokory. Osel je vhodný pro transport nákladů, ale nehodí se ani pro vojenské, ani pro reprezentační účely. Král jedoucí na oslu tímto způsobem znázorňuje svoji odkázanost na Boží záchranu a svoji pokoru zřeknutím se obvyklých symbolů královské moci.

Takže Ježíš, který vjíždí na oslu do Jeruzaléma a naplňuje tak Zacharjášovo proroctví, je pokorným králem, jehož vláda je univerzální, od moře k moři, od Řeky až do dálav země. Je tím, kdo sám prožil Boží záchranu a prožije dokonce záchranu ze smrti. Je pokorný a pokora je výrazem jeho zbožnosti. A tím vším je nám zároveň blízký.

Zve nás na cestu k sobě, jak to vyjadřuje evangelista Matouš na jiném místě, kde Ježíš říká: „*Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží.*“ (Mt 11,28–30).

Pane, děkujeme, že jsi tichý, pokorného srdce, že nám dávaš pokoj a odpočinutí pro naše duše a zároveň, že tvoje vláda je univerzální, je po celé zemi a zahrnuje i nás, kteří očekáváme tvůj příchod v moci a slávě. Amen.